

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra RIGSDAGSTALER 1866

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 573.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig10val-shoot-idm139947078487200/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Rigsdagstaler 1866

mig lidt Taalmodighed med Aldersformanden, som begyndte at tale kongeligt og folkeligt i Christian den Syvendes Dage og gjør saa endnu i Christian den Niendes. Hans Ord, siger man, var i Ungdommen meget for skarpt og meget for kongeligt; hans Ord, siger man, i Alderdommen er meget for mildt og meget for folkeligt; men Ingen har dog nægtet, at hans Ord var altid dansk og fædrelandsk, og det i saa høi en Grad, at han sparede ikke at sige om det lille Danmark, hvad en berømt britisk Statsmand (Canning) sagde om det store England: Jeg ønsker den hele øvrige Verden alt Godt, men naar enten den eller mit Fædreland skulde forgaae, saa foretrak jeg dog uden al Betænkelighed mit Fædreland.

Deene Egenskab ved mit Ord, som Verdensborgerne, hvem Alle uden de selv ere lige kjære, høilig har lastet, denne Egenskab har imidlertid, som det var at vente, efterhaanden givet mit Ord en ikke ringe Indflydelse hos Folket, hvad man ogsaa kan see berinde; thi det er aabenbart hverken noget Parti, ikke heller mine kirkelige Tilhørere i Hovedstaden, men det er Folket, de troe Jyder, som have valgt mig ind i dette Thing, for at jeg skulde tale Folkets og gamle Danmarks Sag ligesaa roligt og med den samme Seighed, som er dem eiendommelig.

Derfor er det min Skyldighed, endnu i dette Øieblik, da de synes spildte, alle de gode Ord, som jeg paa Folkets Vegne har villet give Ministeriet og Thingets Overtal for at lade en Sag falde, som aabenbar er ufolkelig og farlig, eller dog idetmindste at underkaste den en ny og grundig Prøvelse, selv i dette Øieblik er det min Skyldighed at holde Ørene stive og at prøve dog endnu engang, om det ikke dog var muligt, at et godt Ord kunde finde et godt Sted paa den danske Rigsdag, som, jeg gjentager det, et godt Ord altid har fundet i det danske Folkehjerte — selv da, naar det langt fra politisk Klogskab ikke engang vidste af sig selv at sige, som der i Grunden er Tilfælde med os Alle, naar vi ligesom de tyske Professorer ikke engang vide eller huske, at sund Forstand paa Livet er hverken Meer eller Mindre end en sand Følelse, der bliver sig selv klar.

Idet jeg nu villigt indrømmer, at for Øieblikket holder det danske Folk paa den uforandrede Grundlov af 1849 og paa den almindelige Valgret til Landstinget selv i sin Mathed — meest af en uvilkaarlig Følelse, saa paastaaer jeg dog, at denne Følelse netop er en af de sande Følelser, som, naar den klarer sig, bliver til sund politisk Forstand, og den har klarret sig, mener jeg, naar man indseer, at Ulemper og Far-

Rigsdagsaler 1866

ligheden ved alle de Afgjørelser, hvor man ikke kan veie Stemmerne, men maa tælle dem — at den Ulempe og den Farlighed efter Erfaringens Vidnesbyrd formindskes i den samme Grad, som det afgjørende Overtal bliver større, at det er saaledes i alle Retninger ligesom i Nævningeretten, og at netop derfor er den almindelige Valgret saa stort et borgerligt Gode, at et Folk, som engang har faaet den i lovlig Besiddelse, bør aldrig slippe den til nogen Priis, end sige da til den Priis, som for Øieblikket bydes det danske Folk for dets Valgret, dets umistelige, og, naar den holdes fast, i vore Dage utabelige Valgret.

Jeg tør derfor dristigt forudsige, at naar kun Danmark beholdt sin Valgret og beholdt sit vei skrøbelige, men dog folkevalgte Landsthing, da vil den Tid snart komme, da Folkets sande og sunde Følelse vil klare sig paa Forholdet mellem en fri Konge og et frit Folk, som er ikke bundet af noget Privilegium, ikke skilt ad ved Stænder, saa Verden skal forundre sig. Paa den anden Side maa jeg forudsige, at dersom Danmark nu faaer et ufolkeligt Landsthing, hvis Overtal idetmindste er fremmed for det rette Skjøn paa Frihed og Ligelighed, da vil Folket kun have Ulykke af sin Rigsdag og af hele sin saakaldte frie Forfatning og da vil der kun beredes baade Konge og Fædreland en sørgelig Fremtid.

Jeg veed det nok, at de Høilærde smile, om ikke lee ad alle saadanne Forudsigelser, og de have derfor tidt enten blot for Løier eller med en vis Spydighed kaldt mig »Spaamanden«, undertiden endogsaa »Spaaqvinden«, men jeg veed ogsaa, at skjøndt det rigtignok paa Dansk altid hedder »at spaae«, naar man ytrer en sikker Formodning om Fremtiden, saa er der dog stor Forskjel paa, hvoraf man spaaer, og jeg veed, jeg har aldrig spaaet enten af Streger i Haauden eller af Stjerner paa Himlen, men kun af den Oplysning vi Alle kunne faae ved at agte vel paa Folkets Art og Æt, paa Tidernes Løb og Tidernes Tegn, hvad de Høilærde sjelden værdige deres Opmærksomhed, men som jeg fra Ungdommen af har skjænket hele min.

Jeg tænker næsten helier ikke, de ville nægte eller kunne nægte, at fordi jeg kun har forudsagt, hvad jeg saae maatte følge af det Forbigaaende og det Nærværende, at derfor har jeg dog især med Hensyn paa gamle Danmark og Danmarks Folk, paa Slesvigholsteen og Heelstaten baade seet og sagt Adskilligt forud, som det havde været godt, om man havde sendt, førend det var forsilde. Jeg tør derfor sige, det vilde være klogt, netop